

Záměr archeologického muzea v přírodě v Těšeticích-Kyjovicích u Znojma

■ Jaromír KOVÁRNÍK

Univerzita Hradec Králové

Ve spolupráci a za finanční podpory ze strany Jihomoravského muzea ve Znojmě uskutečnil Ústav archeologie a muzeologie (tehdejší Katedra prehistorie) Filozofické fakulty brněnské Univerzity systematický archeologický průzkum osady s kruhovým prostranstvím, tzv. rondellem, vymezeným příkopem hrotitého tvaru lidu s moravskou malovanou keramikou (MMK, asi 4800-4500 př. n. l.) lengyelské kultury z mladšího úseku mladší doby kamenné, který byl zde prozkoumán poprvé ve středoevropském rámci (1968-1978).

Na archeologické základně u Těšetic-Kyjovic, okres Znojmo, rovněž probíhaly mnohé experimenty z oblasti starých technologií. S myšlenkou zkoumání některých pravěkých technologií pomocí experimentů na pravěkém sídlišti Těšetic-Kyjovice u Znojma lokalitě přišel zakladatel a dlouhodobý vedou-

cí širšího výzkumného týmu moravské malované keramiky Vladimír Podborský. Od poloviny sedmdesátých let tu byly uskutečněny experimenty s výzdobou neolitické malované keramiky, a jejím zhotovováním a s výstavbou keramických vypalovacích zařízení (od r. 1982). Experimentálně tu byly také káceny duby (J. Malina již po r. 1967). Dále tu proběhla experimentální výstavba polozemnice z mladšího neolitu (1983), pokusné kypření půdy jednoduchými dřevěnými nástroji a orání jednoduchým hákem (1983).

Zajímavé výsledky uvedených experimentů a získané zkušenosti podnítily V. Podborského, vedoucího archeologického výzkumu v Těšeticích a autora (tehdejšího ředitele Jihomoravského muzea ve Znojmě) k myšlence založit archeologické muzeum v přírodě (archeologický park) přímo v místech systematických výzkumných prací. O zamýšlené akci bylo informováno vedení brněnské Univerzi-

ty a státní správa. Projekt archeologického muzea v přírodě byl podpořen ze strany představenstva zemědělského družstva v Práčích, na jehož pozemku výzkumné akce probíhaly.

Úvodnímu jednání proběhlo 6. prosince 1982 v Jihomoravském muzeu ve Znojmě. Vybudování archeologického muzea v přírodě přímo na nalezišti neolitické osady zemědělců s moravskou malovanou keramikou u Těšetic bylo odůvodňováno potřebami prezentace výsledků dosavadního archeologického výzkumu nejširší veřejnosti. Stručně byla projednána otázka architektonického návrhu areálu muzea v přírodě. V diskusi vyvstaly otázky spojené s finančním a personálním zabezpečením, dále pak s řešením majetkoprávních vztahů. Pro další období byly vytyčeny k řešení následující úkoly:

1. zformulovat záměr archeologického muzea v přírodě a střediska experimentální archeologie,

2. vypracovat podrobný projekt zamýšleného archeologického muzea v přírodě,
3. zpracovat rozpočet na výstavbu muzea.

Další odborná komise se sešla 3. října 1983 na lokalitě v Těšeticích-Kyjovicích. Kladně zhodnotila některé experimentální práce, zvláště v oblasti neolitického stavitelství (výstavba domu kúlové konstrukce), agrotechniky (experimentální zpracování půdy a výsev obilí) a technologie neolitické keramiky (které experimentátoři uskutečňovali v mimopracovní době). Členové komise znovu doporučili, aby započatá jednání o výstavbě archeologického muzea v přírodě na uvedené lokalitě pokračovala. Další pracovní schůze probíhaly ještě v následujících letech. Bylo nám zřejmé, že výstavbu celého areálu bychom měli rozvrhnout do několika etap, v nichž by bylo různé i jeho poslání. V první etapě by došlo k vyřešení otázek investora a dodavatele, tedy k zajiš-

Stručné dějiny muzeí v přírodě

Otázka muzeí v přírodě (anglický termín „open air museum“, německý „Freilichtmuseum“, francouzský „musée de plein air“ a ruský „muzej pod otkrytym nebom“) byla v obecně pojatém hledisku projednávána již před mnoha lety v klubech starých muzejníků.

V případě archeologických muzeí v přírodě (archeoparky, střediska experimentální archeologie apod.) máme na mysli taková vědeckovýzkumná a muzejní zařízení, v nichž jsou prameny hmotné

kultury rozmístěny tak, aby přinejmenším navodily přirozené schéma rozložení artefaktů v objektu a objektů se shodnou nebo různou funkcí v rámci sídlištního komplexu a sídliště. Cílem je vytvořit model (přirozený nebo záměrně uspořádaný), který by návštěvníkovi umožnil lépe pochopit život lidské společnosti v určitém časovém období a na určitém území. Tedy, aby došlo ke komplexnímu hierarchickému seřazení jednotlivých pojmů i artefaktů jak z hlediska místa nálezu (spationální řada), tak i času,

z něhož pochází (temporální řada). Skloubením obou řad nám vzniká časoprostorový model, který je umístěn ve volné přírodě, případně „in situ“ přímo v nálezové situaci. Jedním z dalších úkolů archeologických muzeí v přírodě je tezaurace artefaktů a objektů. Dále by k nim mohla být přirážena ochrana terénních památníků.

Archeologická muzea v přírodě jsou spojena s velkým rozvojem v experimentální archeologii, který nastal v šedesátých až sedmdesátých le-

tech 20. století v různých částech světa. Tato muzea jsou zaměřena na experimenty s modely. Jsou tu rekonstruovány obytné objekty a výrobní zařízení – domy, keramické, železářské pece a další stavby. Vedle nich existují základny experimentální archeologie, na nichž je napodobován život pravěké osady, nebo se tu sleduje pouze vybraný problém. Tyto akce mohou mít sezónní nebo dlouhodobý ráz. V době vzniku experimentální archeologie šlo například o zhotovování kamenných nástrojů, aby se dokázalo, že

■ Obr. 1 Repliky pravěké (MMK) keramiky

tění akce po stránce finanční a personální. Dále bylo třeba ujednotit otázku budoucího správce a provozovatele muzea v přírodě a střediska experimentální archeologie.

Po vyřešení těchto zásadních otázek by následovalo budování vlastního archeologického muzea. Domnívali jsme se, že do konce osmdesátých let by mohly být vybudovány některé rekonstrukce sídelních a sídlištních objektů. Z obytných mohly být podle našich předpokladů zrekonstruovány polozemnice kúlové konstrukce se sedlovou střechou,

charakteristický dům z mladšího neolitu typu megaron a dlouhý neolitický dům. Do těchto staveb jsme zamýšleli zhotovit vnitřní zařízení. Spolu s budováním obytných domů bychom tak vytvořili několik dalších sídlištních objektů, které s nimi vždy souvisely. Šlo by o těžební jámy, tzv. hliníky. Dále jsme plánovali zrekonstruovat příslušné hospodářské objekty (asi dvě zásobní jámy k uskladnění obilí, tzv. sila, dvě chlebové pece, sklepní jámy aj.) a výrobní objekty (hrnčířskou pec, hrnčířskou dílnu, přístřešek ke zhotovování nástrojů z kame-

namenné artefakty jsou dílem člověka a nikoli přírody. Poté se ověřovala jejich funkčnost při opracování kamene, kosti a dřeva. Později byly prováděny pokusy se zhotovováním keramiky a se zpracováním kovů. S dalším rozvojem archeologie a archeologických výzkumů se experimentům věnovala poněkud větší pozornost. Je třeba vzpomenout vědecké napodobení technologie výstavby sídlištních objektů, případně i celých osad. Široké veřejnosti je jistě znám projekt rekonstrukce hradiště z konce starší doby železné v polském Biskupinu. Díky příhodným podmínkám se zde uchovaly zbytky dřevěných staveb a menších před-

mětů z organických látek, které badatelům sloužily jako předlohy. Od třicátých let proběhla na této lokalitě řada pokusů z okruhu pracovních činností jejich dávných obyvatel, k nimž patřilo zhotovování nástrojů a zbraní z bronzu, dřeva a kosti. Proběhla tu také pravěká orba a výsev obilí. K zajímavostem patří experimentální destrukce obytného zařízení s veškerým vnitřním příslušenstvím a vybavením. Tento pokus měl archeologům pomoci osvětlit některé problémy, s nimiž se setkáváme při archeologickém výzkumu zaniklých domů a hospodářských nebo výrobních staveb. Tak se v archeologii systematicky uplat-

■ Obr. 2 Model dvouprostorové hrnčířské pece rekonstruovaný podle nálezu (MMK IIb) z Kramolína – „Hradiště“, okr. Třebíč

ne, kosti, parohu a dřeva). V náznaku by byl postaven objekt pro chov domácích zvířat a k dalším experimentům vyčleněna plocha pokusného pole. Zde by probíhaly experimenty s neolitickým způsobem přípravy půdy před setím obilí, s pěstováním obilnin a jejich sklizní neolitickými srpy. Byl by rovněž modelován průběh rondelu jako správně religiózního okrsku. Uvažovali jsme zpočátku uskutečnit v náznaku mělkou terénní prohlubni pouze část rondelu, zrekonstruovat jeden vstup a alespoň část vnitřních palisád.

Zamýšlený archeopark by pak sloužil k seznámení s rekonstrukcí staveb podle nálezových situací (archeologických předloh), k experimentální stavbě modelů v přirozené velikosti, k nimž nejsou jisté doklady, které ale předpokládáme, a dále k provádění experimentů. Vzhledem k tomu, že lokalita u Těšetic-Kyjovic leží na sprašovém podloží, hodlali jsme areál zatravnit a cesty prohlídkové trasy vhodně upravit pískem nebo drobnou kamennou drtí. Počítali jsme se stavbou asfaltované přístupové cesty a parkoviště pro automobily a autobusy.

ňuje vědecký experiment. Z meziválečné doby pochází německé Federseemuseum v Bad Buchau, archeologická muzea v přírodě v Oerlinghausen, Cloppenburg, Unteruhldingen nebo v Lojsta (Švédsko). Velkou měrou se na rozvoji experimentální archeologie podílel leningradský (dnes opět Sankt Petersburg) institut Akademie věd s pokračovateli S. A. Semenova, propagátora těchto metod. Pod jeho vedením se uskutečnilo několik výprav, při nichž byly provedeny experimenty související s rekonstrukcí pracovního dne člověka v různých obdobích pravěku. Tým S. A. Semenova při posledních expedicích testoval techniky

zhotovování nástrojů z obsidiánu, jednoduché způsoby opracování dřeva a výrobu keramiky.

U modelových experimentů prováděných nejčastěji na základě experimentální archeologie v archeologických muzeích v přírodě zastupuje výchozí a konečnou fázi model. V archeologii je nejčastěji užíváno materiálních modelů, které jsou podrobovány týmž zásahům, kterým byly nebo by byly vystaveny originály. Modely vytváříme v případech, kdy se nám objekty zkoumání zachovaly pouze z muzejního hlediska v destruované podobě, na rytinách, nebo pokud je originál cenný.

■ Obr. 3 Zahloubený půdorys podle náleзовé situace jednoprostorového domu (MMK Ia) z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo

■ Obr. 4 Kůlová konstrukce podle téhož domu z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo

Tím bychom na konci první etapy projektu získali muzeum, v němž by byla ve zkratce představena osada mladoneolitických zemědělců na jižní Moravě z doby asi před 7000 lety. Navrhované muzeum v přírodě, první toho druhu v bývalém Československu a ve střední Evropě, by se snažilo zachytit počátky zemědělství a rekonstruovat život v mladším období mladší doby kamenné. V zemědělské oblasti by seznamovalo se vznikem a vývojem pěstování obilnin i chovu domácích zvířat. Tím by přispívalo k poučení návštěvníků o životě v pravěku i potřebě chránit

archeologické památky. Muzeum by již v této podobě sloužilo k výuce žáků a studentů při praktické účasti na některých experimentech.

Archeologické muzeum v přírodě mělo dále sloužit vědeckým účelům. Pečlivě vyhodnocené řady experimentů by pomáhaly rekonstrukci pracovních postupů v neolitu. To by ve svých důsledcích zpětně pomáhalo při vedení a interpretaci výsledků příštích archeologických výzkumů.

Druhá etapa budování archeologického muzea v přírodě u Těšetic-Kyjovic předpokládá

další rozšíření počtu objektů v areálu, a tím i jeho využití. Zahrnovala by období, v němž by se však vytvořily potřebné kvalitativní předpoklady pro vlastní práci muzea jak vně tak i uvnitř. Vzniklo by postupně stálé středisko experimentální archeologie, kde by nešlo o pouhou rekonstrukci vzhledu neolitické osady, nýbrž přímo o modelování života prvních zemědělců a simulování životního prostředí určitého místa a času.

K uskutečnění těchto výzkumných úkolů mělo dojít zejména až ve třetí etapě budování. Tehdy měla být do-

končena výstavba výstavního pavilónu a vybudována vstupní expozice, kde by byl návštěvník seznámen prostřednictvím audiovizuálního programu (v jazykových mutacích) s průběhem archeologického výzkumu, budování muzea v přírodě a s výsledky experimentální archeologie. Předpokládali jsme, že tu budou vystaveny v moderní expozici také archeologické originály z výzkumu. V této budově se měla nacházet jak pokladna, tak i prodej upomínkových předmětů, rychlé občerstvení, dále studovna, pracovny a ubytovací prostory. Do areálu měla být za-

Archeologická muzea v přírodě skýtají velmi příhodné podmínky pro komplexní modelování praxe pravěkých societ. Při interpretaci výsledků dosažených experimenty s modely v těchto muzeích vyvstávají určité obtíže. Získáme-li však výrazně shodné objekty s originální archeologickou předlohou, předpokládáme použití obdobných postupů i v pravěku. Zmíněná archeologická muzea v přírodě mají vhodné podmínky pro práci se simulačními modely, jimiž lze testovat hypotézy o dlouhodobých procesech ve výjimečných podmínkách. Tímto způsobem dosažené výsledky ve střediscích experimentální

archeologie lze sekundárně využít v oblasti etnografických výzkumů.

Výsledky experimentální archeologie jsou velmi lákavé pro školní mládež i pro širokou veřejnost. Návštěvníci archeologických muzeí v přírodě mohou pozorovat nástroje, archeologické objekty a zařízení z hlediska postupu jejich zhotovení a dalšího užití. V některých centrech experimentální archeologie se mohou těchto experimentů dokonce aktivně zúčastnit. Z pedagogického hlediska laik snáze pozná a pochopí nejen funkci archeologických artefaktů, ale také se v něm vzbudí zájem o jejich záchranu. Mimo to mají

zážitky a dojmy u veřejnosti trvalejší charakter. Archeologická muzea v přírodě jsou významná nejen pro archeologii a muzeologii, ale mohou navíc vhodně doplnit i výuku dějepisu ve školách.

S rozvojem experimentální archeologie souvisí další vývoj, který zasahuje oblast muzejní praxe. Vedle experimentů, které jsou zaměřeny pouze na jeden druh činnosti, na jednu starou technologii, prosazují se snahy o komplexní přístup ke studiu starého života jako celku.

Tak vznikají muzea v přírodě, která jsou integrální součástí muzeí s archeologic-

kými expozicemi. Muzeum v přírodě vhodně doplňuje vystavené archeologické nálezy a vytváří k nim zrekonstruovaný model. Slouží jako místo k provádění technologie vědeckých a funkčních experimentů. Jako příklad uvedeme muzea v přírodě Moesgard v Dánsku, Nowa Slupia v Polsku, Asparn a d. Zaya v Rakousku.

Po určité roční období může probíhat archeologický experiment za účelem zkoumání staré technologie formou expedice.

V současné době jsou již základem experimentální archeologie, kde se buď rekon-

■ Obr. 5 Postup vyplétání stěn a dokončování konstrukce střechy podle nálezu domu z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo

komponována vedle stávající archeologické základny větší společenská budova s učebnami a ubytovacími prostory kupříkladu pro zájemce o experimentální archeologii z řad veřejnosti.

Tak by byly zhodnoceny i stávající stavby a dána perspektiva využití již vybudované vědeckovýzkumné stanice i pro období eventuálního dokončení systematického archeologického výzkumu, který by se zřejmě přesunul na některou z lokalit v blízkém okolí. Bohužel přes všechny naše snahy se však do konce osmdesátých let nepodařilo za-

jistit potřebné peněžní prostředky.

Poslední snahou o vybudování archeoparku v Těšeticích-Kyjovicích byla spolupráce předposledního vedoucího výzkumu v Těšeticích-Kyjovicích s podnikateli v podobě mezinárodního projektu. Úzce jsme spolupracovali s Institutem für Ur und Frühgeschichte Univerzity ve Vídni (např. G. Trnkou) a dolnorakouským občanským sdružením „Ve znamení kruhu – Im Zeichen des Kreises“. Za finanční podpory EU mělo vzniknout archeologické muzeum v Těšeticích-Kyjovicích

■ Obr. 6 Dřevěná konstrukce podle nálezu domu z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo

a druhé v Kleinwetzdorf poblíž Vídně. U Těšetic-Kyjovic mělo vyrůst naučné vzdělávací středisko (ideovou podstatou obdobné jako ono z osmdesátých let) s rekonstrukcí neolitické lokality včetně části rondelu a s prezentací nalezených artefaktů. Autor zamýšlel vytvořit naučnou archeologickou cyklostezku (navazující mimo jiné na místní vinařské cyklostezky), která měla aktivovat turistický ruch za využití zdejšího bohatého archeologického potenciálu, se startem v Těšeticích-Kyjovicích a se zastávkami na blízkých lokalitách s rondely u Němčiček, v Mašovicích,

ale rovněž na ohrazeném sídlišti MMK u Hlubokých Mašůvek s nálezem světoznámé „venuše“ z r. 1934, případně u poněkud vzdálenějších Křepic a Běhařovic. Byla vypracována architektonická studie archeologického parku kolektivem vedeným prof. Ing. arch. M. Kyselou, CSc., z Fakulty architektury VUT v Brně. Projekt byl velkoryse navržen jako naučné relaxační areál, jehož všechny stavby měly společný znak v podobě kruhové koncepce. Vstupním objektem měla být rotundovitá budova s vnitřním točitým schodištěm vedoucím na prosklenou vyhlídku.

struují jen určité techniky a technologie, nebo kde je celkově napodobován život lidí ve starých vesnicích podle archeologických nálezů, popřípadě modelů. Z těch druhých je dnes již dobře znám projekt v Lejre v Dánsku. Ve stálém středisku experimentální archeologie v Lejre je všestranně simulován život vesnice, jak asi mohl probíhat v podmínkách doby počínaje 5. stoletím před naším letopočtem a 4. stoletím našeho letopočtu konče. Podobné středisko vzniklo v západním Berlíně. Jde o středověkou vesnici Düppel, kde bylo zachyceno slovanské a germánské osídlení z 12. a 13. století. Muzea v příro-

dě v USA mají také charakter zemědělských muzeí. Některé z nich se však řídí specifickým vědeckým programem. Máme na mysli zejména Ridley Creek State Park v Pensylvánii. Je tu zrekonstruována farma z období kolonizování Severní Ameriky na základě archeologických, etnografických a historických pramenů. Mezi přední světová pracoviště experimentální archeologie samozřejmě patří Butser Ancient Farm s inspirativními pracemi P. Reynoldse, nizozemský Archeon, Archeopark Aubèches v Belgii, nebo Hitzacker z Hannoverských mokřadů. K. Pieta rekonstruoval od r. 1991 na opevněném hradišti púchovské

kultury Havránok u Liptovské Mary laténský dvoupodlažní dům, hospodářskou stavbu, další drobné objekty a kultovní místo. Do poloviny devadesátých let minulého století se datuje archeopark v Százhalombatté u Budapešti, který vznikl díky úsilí I. Poroszlai, ředitelky Matrica muzeum. Přibližně do stejné doby se datuje otevření menšího archeoparku a Museum of Ancient Village ve Vuolterim na severním polárním kruhu shrnují výsledky archeologického výzkumu (vedoucí K. Knutsson) zde objevených domů mezolitických lovců a sběračů. Archeopark s moderní archeologickou expozicí v budově pod úrovní

terénu věnované rondelům lidu lengyelské kultury a kultury s vypíchanou keramikou byly otevřeny 4. 5. 2005 v Heldenberg/Kleinwetzdorf poblíž Vídně.

Výborná byla myšlenka I. Pleinerové o prezentaci archeologických situací získaných na lokalitě v Březně u Loun při rekonstrukci objektů z počátečního období osídlení historickými Slovany. Uskutečňování archeologických experimentů si kladlo za úkol občanského sdružení RAO (Občanské sdružení Rekonstrukce Archeologických objektů v Praze), kde aktivně pracuje skupina pražských archeologů vedených M. Popelkou. Současné

■ Obr. 7 Dokončená rekonstrukce jednoprostorového domu z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo

■ Obr. 8 Rekonstrukce malované výzdoby MMK Ia z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo (podle Kazdová 1975; 2005)

Uvnitř byly navrženy expozice a výstavní prostory, dvě velké rampy se sedadly pro odborný výklad, promítání filmů a pro přednášky, menší restaurace a prodejna, pokladna, sociální zázemí, sklady aj. Následně měly vznikat vzdělávací části, na něž by navazoval hotel „U Mlýnku“ pro občerstvení i ubytování návštěvníků, kemp u hráze přehradní nádrže a hřiště včetně golfového areálu. Ke škodě věci veškeré naše snahy byly však zrušeny v polovině akademického roku 2002/2003, proto v projektu pokračovala až do úspěšného konce pouze rakouská část týmu.

Literatura

Kovárník, J., 1982: K výrobní technologii neolitické keramiky, Sborník prací filosofické fakulty brněnské University E 27, 103-116, tab. XIII.-XX.
Kovárník, J. – Kazdová, E. 2005: 2.5. Pracovní experimenty, in: V. Podborský a kol.: Právěk mikroregionu potoka Těšetic/Únanovky. K problematice pravěkých sociálních struktur, Brno 117-130.
Kazdová, E. 1975: Tajemství 6000 let staré keramické malby. Věda a život 20 (35), 81-83.

Summary

Das Bauvorhaben des archäologischen Freilichtmuseums in Těšetic-Kyjovice, Bez. Znojmo, geht aus der systematischen Ausgrabung der urgeschichtlichen Lokalität und auch der Siedlung

des Volkes mit mährischer bemalter Keramik (weiter nur MBK) der Lengyel-Kultur hervor, wo auch ein Rondell (ca 4 800-4 500 v. Chr.) während zehn Jahre (1968-1978) erforscht wurde. Diese Ausgrabung verwirklichte Institut für Archäologie und Museologie der Philosophischen Fakultät der Universität in Brno unter der Finanzanlage und Mittwirkung vom Südmährischen Museum in Znojmo. Im Areal des archäologischen Basis in Těšetic-Kyjovice tätigten wir schon beginnend von siebzigsten Jahren mehrere Versuche z. B. mit Herstellung und Ausbrennen der jungneolithischer Keramik und auch mit ihrer Bemalung. Im Jahre 1982 bauten wir da auch den zweiräumigen Töpferofen mit dem Rost und im Jahre 1983 die Erdhütte. Experimentell wurde hier die Krumme umgesteicht und durch einfachen Pflug geackert. Die erzielten Ergebnisse anregten Inter-

esse von V. Podborský und J. Kovárník ein archäologisches Freilichtmuseum geradezu auf dem Platz der urzeitlichen Siedlung aufbauen. Erstes Aushandeln fand sich schon am 6. Dezember 1982 im Südmährischen Museum in Znojmo statt. Der geplante Archeopark in Těšetic-Kyjovice sollte einerseits die Funde besonders der MBK aus der Ausgrabung präsentieren und die Rekonstruktionen von Häusern, Graben des Rondells, Vorrats- und Lehmgruben usw. der breiten Öffentlichkeit sichtbar machen. Andererseits sollte als Forschungszentrum für wissenschaftliche Versuche der Fachleute dienen. Im stilisierten Bauwerk sollten Hör- und Kinosaal, Räume für eine archäologische Ausstellung, Arbeits- und Gastzimmer, Geschäft mit Souvenirs, Kasse, kleines Restaurant, nicht zuletzt Sozialeinrichtung und sehrverständlich rundherum auch Parkplatz sein.

stav aktivit z oblasti prezentace archeologických situací a výsledků soudobých archeologických výzkumů představuje Centrum experimentální archeologie vybavené a provozované Občanským sdružením Společnost experimentální archeologie a Katedrou praktické a experimentální archeologie FF Univerzity Hradec Králové ve Věstarech (zakladatel R. Tichý). Aktivitu doplňuje populárně vědecký časopis (Re)konstrukce a experiment v archeologii/Živá archeologie 1 (2000) - 8 (2007), jež obsahuje zprávy o činnosti středisek experimentální archeologie v Evropě. Známy je Archeopark Villa Nova za-

hrnující stavby a technologická zařízení ze 13. - 14. století, při němž pracuje Muzeum archeologického experimentu ve Velkém Uhřínově u Deštného (vedoucí B. Dragoun). Ukázka zakončovaná nových půdorysů venkovských staveb 15. století včetně rekonstrukce některých objektů vznikla v místech zaniklé středověké vesnice Mstěnice u Hrotovic, okres Třebíč, kterou zde budovali od 90. let 20. století vedoucí zdejšího výzkumu V. a R. Nekudovi. V současné době se snaží Bohuslav Klíma z Katedry historie PdF MU v Brně o skutečnou výstavbu archeoparku na známé archeologické lokalitě ve Znojmě-Hradišti. Před-

pokládá zde postavit rekonstrukce domů a sídlištních objektů především z období velkomoravského osídlení.

Literatura

Hampl, F. 1976: Museum für Urgeschichte des Landes Niederösterreich mit urgeschichtlichem Freilichtmuseum in Asparn an der Zaya, Wien.
Hansen, H. O. 1977: The Prehistoric Village at Lejre, Lejre.
Jerem, E. – Poroszlai, I. 1999: Archaeology of the Bronze and Iron Age. Experimental Archaeology. Environmental Archaeology. Archaeological Parks. Proceedings of the International Archaeological Conference Százhalombatta, 3-7 October 1996, Budapest.
Klindt – Jensen O. 1974: From manor to ethnographical museum. Danish Journal 77, 48 - 51.

Lobisser, W. 2005: Experiment und Archäologie, in: F. Daim – W. Neubauer, eds., Zeiträume Heldenberg. Geheimnisvolle Kreisgräben. Niederösterreichische Landesausstellung, St. Pölten 2005.
Malina, J. 1980: Metody experimentu v archeologii. Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně, roč. VIII, č.1, Praha.
Malina, J. 1981: 8.6.3 Experiment, in: J. Malina: Archeologie včera a dnes aneb Mají archeologové více šedé hmoty za nehty než za ušima?, 1, České Budějovice, 644-672.
Perrin, R. W. E. 1975: Outdoor Museums. Milwaukee Public Museum.
Rajewski, Z. A. 1953: Opevněné sídlo lidu s lužickou kulturou, Archeologické rozhledy V, Praha, 489-512.
Semenov, S. A. 1957: Pervobytnaja technika. Materialy i issledovaniya po archeologii SSSR. Moskva-Leningrad.
Semenov, S. A. 1969: Kamennyye orudija epochi rannich metalov. Sovetskaja archeologija 2, 3-14.